

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษากระบวนการจิตอาสาตามหลักพระพุทธศาสนา
ของเจ้าหน้าที่เสถียรธรรมสถาน

ผู้วิจัย : นางสาวทิพย์ขจร ฉายาสกุลวิวัฒน์

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธศาสตร์และศิลปะแห่งชีวิต)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระเอกภักทร อภินันโท ,ผศ. ดร.
B.A.(Edu.), B.A.(Eng.),
M.A. (Clinical Psychology), Ph.D.(Industrial Psychology)
: ผศ.ดร. ประยูร สุขะใจ
ป.ธ.๓, พธ.บ.(จิต), B.J.(Jou.) กศ.ม.(จิต)
M.A.(Psy.), M.A.(Pol.), M.A.(Eco.), Ph.D. (Psy.)

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จิตอาสาตามหลักพระพุทธศาสนา (๒) เพื่อศึกษากระบวนการจิตอาสาของเจ้าหน้าที่เสถียรธรรมสถาน (๓) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการจิตอาสาตามแนวพระพุทธศาสนาของเจ้าหน้าที่เสถียรธรรมสถาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารและเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี กระบวนการจิตอาสา ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาตามหลักพระพุทธศาสนา การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสังเกต และวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอย่างต่อเนื่องใน ๔ กิจกรรมของเสถียรธรรมสถาน จำนวน ๘ ท่าน

การวิจัยพบว่า แนวคิดทฤษฎีจิตอาสาตามหลักพระพุทธศาสนามีการนำหลักพุทธธรรมมาเกี่ยวพันกัน แบ่งออกเป็น ๕ หมวด คือ (๑) หลักธรรมของผู้นำจิตอาสา ได้แก่ สังคหวัตถุ ๔ อิทธิบาท ๔ พรหมวิหาร ๔ สัมปยุตธรรม ๗ และทศพิธราชธรรม (๒) หลักธรรมขององค์กร ได้แก่ สัมปายะ ๖ (๓) หลักธรรมของบุคคลในองค์กร ได้แก่ ทาน กัลยาณมิตรธรรม ๗ ภาวนา และ จาคะ (๔) หลักธรรมของการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ สาราณียธรรม ๖ สัมมาวาจา ปิยวาจา และ อริยวินัย (๕) กระบวนการสร้างจิตอาสาตามหลักพระพุทธศาสนา

การศึกษาระบบการจิตอาสา ตามหลักพระพุทธศาสนา ของเจ้าหน้าที่เสถียรธรรมสถาน มี ๔ ประเด็น คือ (๑) ผู้นำ (๒) วัฒนธรรมองค์กร (๓) สถานที่ (๔) วิถีชีวิตชุมชน ซึ่งเป็นการ

ทำงานในโครงการที่เกิดจากการหลอมรวมหลักพุทธธรรมที่นำไปสู่การให้ ช่วยเหลือ เกื้อกูล แบ่งปัน บวรเทาทุกข์ ผ่านโครงการของเสถียรธรรมสถาน ซึ่งประกอบด้วยงานอาสาจัดสถานที่ งาน สื่อกระจายเสียง งานครัว งานจัดสวน งานแม่บ้านซึ่งกระจายอยู่ในโครงการต่างๆ ๔ โครงการดังนี้ (๑) โครงการศิลปะการพัฒนาชีวิตด้วยอานาปานสติภาวนา (๒) ธรรมชาติบำบัดเพื่อชีวิตที่เป็นสุข (๓) โครงการโรงเรียนพ่อแม่ และ (๔) โครงการจิตประภัสสรตั้งแต่อนอนอยู่ในครรภ์

การประยุกต์หลักการพัฒนาตนตามแนวพระพุทธศาสนาของเจ้าหน้าที่เสถียรธรรมสถานซึ่งได้จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของเสถียรธรรมสถาน สรุปได้ว่า การได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเสถียรธรรมสถานโดยการอาสารับใช้ เป็นผู้อยู่เบื้องหลัง เป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอย่างหนัก เจ้าหน้าที่เหล่านี้ทั้งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร เป็นทั้งจิตอาสา และยังได้รับการพัฒนาตนตามแนวพระพุทธศาสนา จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจอยู่ตลอด ทำให้เห็นสัจธรรมและมีชีวิตที่เป็นสุข

Thesis Title : Study of Volunteer Spirit Process towards Buddhist Doctrines among Staffs of Sathira Dhammasathan

Researcher : Ms. Thipkajorn Chayasakulviwat

Degree : Master of Arts (Buddhism and Arts of Life)

Thesis Supervisory Committee

: Phra Ekapatra Abhichando, Asst. Prof.
B.A.(Edu.), B.A.(Eng.), M.A. (Clinical Psychology),
Ph.D. (Industrial Psychology)

: Asst. Prof. Dr. PrayoonSuyajai
Pali III, B.A.(Psy.), B.J.(Jou.), M.Ed., M.A.(Psy.),
M.A.(Pol.),M.A.(Eco.), Ph.D.(Psy.)

Date of Graduation : 31 March 2013

Abstract

The purpose of this study is three-fold: (1) To study the principles of volunteer spirit according to the Buddhist Doctrines; (2) To study the volunteer spirit process among staffs, Sathira–Dhammasathan; (3) To study the application of volunteer spirit process according to the Buddhist Doctrines among staffs, Sathira–Dhammasathan.

Document and qualitative research was used for this research study. The topics of the Buddhist Doctrines consist of the principles of volunteer spirit process. The researcher conducted the in-depth interview with eight staff members who have involved in four activities at Sathira–Dhammasathan over a period of time.

The results show the principles of volunteer spirit according to the Buddhist Doctrines consist of 5 aspects. They are as follows: (1) Virtues of the leader. They are Sangahavatthu (Virtues making for group integration and leadership), Iddhipada (Path of accomplishment), Sappurisa-Dhamma (Qualities of a good man), and Rajadhamma (Virtues of a ruler). (2) Virtues of the community. It is Sappaya (Seven things favorable to mental development). (3) Virtues of the members. They are liberality, Kalyanamitta-Dhamma (Qualities of a good friend), Bhavana (Ways of concentration-development), and Caga (Generosity). (4) Virtues for peace and harmony living. They are

Saraniyadhamma (States of conciliation), Sammavaca (Right speech), Piyavaca (Kindly speech), and Ariyavinaya (Criteria of the Doctrine and the Discipline). (5) The volunteer spirit development process according to the Buddhist Doctrines.

There are 4 aspects that relate to the application of volunteer spirit process according to the Buddhist Doctrines among staffs, Sathira–Dhammasathan. These are (1) The leadership (2) The community culture (3) Place (4) The community lifestyles. All of the 4 aspects have refined the staff members at Sathira–Dhammasathan to bring out their virtues in a variety of ways such as care, share, and respect as well as generosity, aid support, and relieve stress to others. Their seeds of mental development are cultivated and shown in different kinds of volunteer spirit activities such as decorating, broadcasting, cooking, gardening, and housekeeping. All of these activities are distributed in 4 programs at Sathira–Dhammasathan. They are as follows: (1) Intensive weekends of Anapanasati meditation (2) Natural healing program (3) School for the parents program (4) Crystal baby/Serene mind program.

In addition, the staff members at Sathira–Dhammasathan have applied self development principles according to the Buddhist Doctrines. The results show that Sathira–Dhammasathan is a community where the Buddhist Doctrines become the basis and driving force for spiritual development. Therefore, it encourages the staff members to gain an inner peace, to train one's mind to let go of self, to realize the ultimate truth, and to obtain a happy life.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษากระบวนการการพัฒนาจิตอาสาตามหลักพระพุทธศาสนาของเจ้าหน้าที่เสถียรธรรมสถานเพื่อนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสังคมและเสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตากรุณาจากบุคคลหลายท่านที่ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำสิ่งที่สำคัญคือการให้กำลังใจ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณ พระพรหมบัณฑิต อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระสุธีธรรมาวุธ วัฒนวิทย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคุณแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุดผู้อำนวยการวิทยาลัยสาวิกาสิกขาลัย ที่ส่งเสริมให้ได้ศึกษาสิ่งที่ถูกต้องดีงามและประเสริฐสุด พระเอกภัทร อภินนุโท ผศ.ดร. พระมหาสมบุญ วุฑฺฒิกโร.ดร. ที่ท่านเมตตาให้คำแนะนำสั่งสอนตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ประยูร สุยะใจ ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง ดร.ปาริชาติ สุวรรณบุบผา และอาจารย์อดุลย์ คนแรง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี เพราะมีกัลยาณมิตรและพี่น้องนิสิตสาวิกาสิกขาลัย และเจ้าหน้าที่สาวิกาสิกขาลัย คุณพิกุล วิภาสประทีป คุณณมทองทองนอกและชุมชนเสถียรธรรมสถาน และอาสาสมัครทุกท่าน

ขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ขอขอบคุณทุกคนทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้มีวันนี้ และสามารถก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคไปได้ด้วยจิตใจที่รู้ ตื่น และเบิกบาน

ทิพย์ขจร ฉายาสกุลวิวัฒน์